EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 29.6.2006
KOM(2006) 349 lõplik

KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE, EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

Ühenduse Lissaboni programmi rakendamise kohta:
VKEde arengu rahastamine – Euroopa lisandväärtuse lisamine

{SEK(2006) 841}
{SEK(2006) 842}
{SEK(2006) 856}

KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE, EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

Ühenduse Lissaboni programmi rakendamise kohta:
VKEde arengu rahastamine – Euroopa lisandväärtuse lisamine

SISUKORD

1. Lissaboni protsessi toetamine 3
2. Parem keskkond riskikapitali investeeringuteks 4
3. Rohkem laenukapitali VKEdele 7
4. ELi osalus VKEde rahastamisel 8
5. Parem juhtimine riiklikul tasandil 9
6. Järeldused 11

1. LISSABONI PROTSESSI TOETAMINE

Partnerlus majanduse arengu toetamise ja töökohtade loomise nimel on Euroopa komisjoni poliitika põhisuunaks. Partnerluse edukus sõltub sellest, kuidas Euroopa väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted (VKEd) oma potentsiaali saavutavad, sest neil on otsustav roll ettevõtluse, konkurentsi ja innovatsiooni edendamisel, mis viib jätkusuutliku kasvu ja arenguni. Lisaks rõhutati 2006. aasta kevadel toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumise järeldustes, et täielikult integreerunud rahaturg ja piisav juurdepääs rahastamisvahenditele on VKEde arengus määrava tähtsusega. Lissaboni protsessi raames on reformide kaudu riiklikul ja ELi tasandil võimalik parandada juurdepääsu rahastamisvahenditele.

Sellist arengut on vaja vaatamata sellele, et paljudes liikmesriikides on juba olemas maailmatasemel keskkond VKEde rahastamiseks. Hiljuti avaldatud maailma riikide edetabelis kapitali juurdepääsu seisukohast on esikahekümnest pooled liikmesriigid.[1] Seega on üheks peamiseks ülesandeks levitada neid häid tavasid üle kogu ELi.

Paremat juurdepääsu rahastamisvahenditele aitab saavutada Euroopa VKEde mitmekülgsus. Nad on erinevad nii oma kultuuri kui innovatiivsuse poolest. Ühed pakuvad uusimat tehnoloogiat, teised kohandavad edukalt protsesse ja tooteid või arendavad uusi turundusstrateegiaid. Kolmandad ei ole peaaegu üldse innovatiivsed, kuid annavad sellegipoolest asendamatu panuse ühiskonna arengusse. Selline mitmekülgsus tähendab erinevate VKEde puhul ka erinevat rahastamisvajadust. Samuti annab see liikmesriikidele võimaluse edendada oma tegevust üksteiselt õppimise kaudu ja lihtsustada seeläbi juurdepääsu nii riski- kui ka laenukapitalile.

Euroopa peab parandama suure kasvupotentsiaaliga VKEde juurdepääsu riskikapitalile. Pärast äkilist langust 4,2 miljardilt eurolt 2001. aastal tehnoloogiamulli lõhkemise tagajärjel on Euroopa riskikapitali investeeringud noortesse ettevõtetesse kahanenud umbes 2 miljardi euroni. Kuigi investeeringute arv ettevõtete laienemisse alates 2004. aastast on olnud julgustav, ei suuda Euroopa väärtpaberibörsid pakkuda märkimisväärsele hulgale edukatest ettevõtetest, kelle jätkuv areng on ELile nii vajalik, edasipääsu järgmisse etappi.

Hiljutine uuring[2] näitas, et 14 protsenti 23 miljonist ELis registreeritud VKEst vajavad paremat juurdepääsu laenukapitalile, sest neil võib endiselt tekkida raskusi laenu või väikelaenu leidmisel järgmise projekti jaoks.

Nõudmise poolel vajavad paljud ettevõtjad suuniseid alternatiivsete rahastamisvormide eeliste ja puuduste ning selle kohta kuidas oma investeerimisprojekte kõige paremini võimalikele rahastajatele esitleda. Investeerimisvalmiduse tõstmise programmid peavad samuti tuginema parimatele Euroopa tavadele.

Kokkuvõttes peab Euroopa looma ettevõtluskliima, mille raames nii ettevõtjad kui ka rahastajad oleksid rohkem valmis riske võtma ja neid jagama.

---

[1] Best Markets for Entrepreneurial Finance, Milken Institute, 2005 Capital Access Index, oktoober 2005

[2] Eurobaromeetri kiiruuring 174, september 2005

Selle probleemi lahendamine on määrava tähtsusega, sest VKEd on olulised innovatsiooniallikad ja töökohtade loojad, Euroopa arengu mootorid, kelle tegevus edendab struktuurimuutusi ja tõstab kogu Euroopa heaolu.

Täiendades teatist kaasaegse VKEde poliitika kohta esitatakse käesolevas teatises meetmed innovatiivsete VKEde rahastamise kohta. See toetub komisjoni tööle ühtse turu toimimise, uurimistegevusse investeerimise ja selle kommertsialiseerimise edendamisel ning eelmistele teatistele VKEde juurdepääsu kohta rahastamisvahenditele.

2. PAREM KESKKOND RISKIKAPITALI INVESTEERINGUTEKS

Milline on Euroopa konkurentsivõime tulevikus, sõltub integreeritud, avatud ja konkurentsivõimelisest rahaturust, mis hõlmab ka riskikapitali ja eelkõige seda osa riskikapitaliturust, mida üldiselt nimetatakse riskikapitaliks[3].

Kasvule orienteeritud ettevõtete puhul osutub välisrahastamine vajalikuks siis, kui nende esialgsed vahendid on ammendunud. Teadlikel erainvestoritel on otsustav roll ettevõtlike firmade käivitamisel, kuid Euroopas on tõsine ja pidev puudus äriinglitest ja teistest alginvesteerijatest. Äriinglite investeeringute osakaal Euroopas on hinnanguliselt väiksem kui 10% USA vastavatest investeeringutest.

Alginvesteerimise otsus toetub suures osas subjektiivsele hinnangule ettevõtja väljavaadetest. Selliste otsuste tegemisel on oluline omandatud kogemuste hulk, mistõttu eduka ettevõtlustaustaga inimestel on uusi võimalusi sageli kõige parem hinnata ja põhjendada. Neid tuleb innustada hakkama investoriteks – äriingliteks. Euroopas on liiga vähe äriingleid ning ka liiga vähe riskikapitalifonde, mis algetappi investeeriksid.

Alginvestorite puudus on osaliselt tingitud madalast tasuvusest, mis muudab taolised investeeringud ebaatraktiivseks. Riskikapitali investeeringute tasuvus 10 aasta jooksul oli Euroopas 6,3% võrreldes 26%-ga USAs.[4] Selliste madalate tasuvusmääradega ei saa ilmselgelt saavutada niisugust erainvesteeringute taset, mida Euroopa vajab. Eelkõige takistab ikkagi alg- ja käivituskapitali puudus jõuda uutel ettevõtetel tasemeni, kus nad laienemiskapitalile huvi pakuksid. Toote- ja tööjõuturu jäikus vähendab tasuvust ja augud rahastamisahelas ei võimalda paljudel alustavatel ettevõtetel oma kasvupotentsiaali saavutada.

Eraallikatest rahastamise piiratust alg- ja käivitamisetapis kompenseerivad osaliselt avaliku sektori investorid või avaliku ja erasektori koostöö. Samuti on sarnastel eesmärkidel kasutatud ELi programmide rahastamisvahendeid ja uued riigiabi eeskirjad aitavad riigiabi suunata turudefitsiidi ületamiseks. Kuid efektiivne avaliku sektori investeering peab tegema koostööd erasektoriga ja erainvestorite vähesus ei võimalda paljudel alustavatel ettevõtetel oma potentsiaali saavutada.

---

[3] Riskikapitaliturud hõlmavad mitteametlikke investoreid (äriingleid), riskikapitaliturge ja arenevaid väärtpaberibörse. Vt täielikku sõnastikku II.lisas

[4] Andmed kuni 2004. a lõpuni. Nende arvude saamisel võib olla kasutatud erinevaid meetodeid ja andmeid, kuid see ei muuda järeldusi Euroopa madala näitaja kohta. Allikad: „Venture Capital Returns Held Steady At Year-End 2004", NVCA 11.4.2005, ja „Pan-European survey of performance", EVCA 27.10.2005.

Liikmesriike kutsutakse looma stiimuleid erainvestoritele, kes tahavad ettevõtetesse investeerida, kasutades sealhulgas kaasinvesteeringute saavutamiseks äriinglitega riiklikke vahendeid. Komisjon teeb kindlaks ja levitab häid tavasid, mis aitavad parandada tingimusi äriinglite investeeringuteks.

Varajase järgu investeeringute kolmekordistamine riskikapitalifondide abil

Defitsiit varajase järgu investeeringutes pidurdab VKEde arengut ELis. USAs moodustavad varajase järgu riskikapitali investeeringud umbes 0,04% SKTst. Sellise tasemeni jõuti ja seda ületati 2004. aastal juba Rootsis, Taanis ja Suurbritannias.[5] Selleks, et ülejäänud EL sellise tasemeni jõuaks, tähendaks seda, et EL peaks suutma investeerida umbes 6 miljardit eurot aastas. See tähendaks praeguste summade kolmekordistamist. Varem on lühikeseks ajaks sellise tasemeni jõutud, kuid eesmärgiks on saavutada see tase püsivalt. Mõned sellised investeeringud võivad olla Euroopa tuleviku võtmeks.

Käesolevas teatises kirjeldatud reformid, näiteks takistuste kõrvaldamine piiriülestelt investeeringutelt ja rahastamisallikate tõhus kasutamine, aitaksid nimetatud eesmärki saavutada.

Võrdlus USAga näitab suurt arenguruumi, eelkõige tehnoloogia vallas. USAs on kogu riskikapitali investeering tehnoloogiasse neli korda suurem kui Euroopas. Lisaks sellele on Euroopa keskmine investeering 0,9 miljonit eurot võrreldes 6,1 miljoni euroga USAs, mis piirab seega kasvupotentsiaali.[6] Euroopa konkurentsivõime tõstmiseks maailmas on vaja nii püsivat riskikapitali rahastamise kui ka investeeringute mahu kasvu.

Euroopas rahastatakse riskikapitaliga projekte varasemas järgus ja väiksemas mahus kui USAs ja nagu juba eelpool mainitud, toob see endaga kaasa madalama tasuvuse.[7] Selles võib osaliselt peegelduda asjaolu, et Euroopa riskikapitalistid rahastavad rohkem kui USA riskikapitalistid projekte enne, kui nad on valmis kommertssurveks, mis sellega kaasneb. See väljendub omakorda varases järgus investeerimiseks ette nähtud sobivate allikate vähesuses.

Veel põhjustab probleeme turu killustatus. Selle tulemusel ei saa paljud fondid piisavalt spetsialiseeruda ja nende juhatused ei saa koguda edukateks investeeringuteks vajalikke põhjalikke teadmisi konkreetse sektori kohta. Tulemuseks on riskikapitaliturg, mis pole kaugeltki nii tõhus kui USAs. Siiski on erinevused Euroopa riskikapitali tippfondide ja väiksemate fondide tasuvuse vahel suured. Tippfondid suudavad toota pidevalt piisavat kasumit ja erainvestoreid ligi tõmmata.

Samuti on Euroopa riskikartlik ja siin puudub kasvukultuur. Ei ettevõtted ega fondid ole kasvu taotlemisel küllalt agressiivsed.

Ühtsel turul peaksid professionaalsed riskikapitali juhid saama kaasata kapitali ja investeerida piiriüleselt nii, et sellega ei kaasneks ebasoodsat maksustamist või ülemäärast juriidilist dokumentatsiooni. Euroopas see veel nii ei ole.

---

5 „Annual Survey of Pan-European Private Equity & Venture Capital Activity" 2004.

6 Vt „Money for Growth: The European Technology Investment Report 2005", PriceWaterhouseCoopers.

7 „Profitability of venture capital investment in Europe and the United States", Euroopa majandusväljaannete seeria, nr 245.

Iga eduka riskikapitali investeeringu võtmeteguriks on lõpetamise strateegia – hetk, millal riskikapitalist saab oma investeeringu mujale üle viia, vabastades seega vahendid, mida saab taas uutes ettevõtmistes kasutada. Kahjuks on Euroopa turg ka selles osas nõrk. Vaja on lihtsamat kogu ELi hõlmavat juurdepääsu kiiresti arenevatele väärtpaberibörsidele, et ettevõtted saaksid end lihtsamini börsil noteerida ja kvalifitseeritud investorid kogu EList nende aktsiatele raskusteta juurde pääseksid. Selline kergem juurdepääs rahastamisele väärtpaberibörside kaudu võib luua ettevõtetele võimalusi emiteerimiseks, kui nad soovivad oma kapitalibaasi konkurentsivõime tõstmiseks laiendada. Esimene aktsiate avalik pakkumine annab riskikapitali investoritele loomuliku võimaluse investeeringu lõpetamiseks ja hindamisjuhised müügiks teistele ettevõtetele. Kuigi esimesed avalikud pakkumised on Euroopas alles hoogu saamas, oleks aktiivsus tugevamas omakapitalikultuuris kõrgem. Euroopa väärtpaberibörsid on kehtestanud alternatiivsed võimalused börsil noteerimiseks, mis võimaldavad kiiresti arenevatel ettevõtetel kapitali kaasata. Kõigil turuosalistel oleks aga palju kasu sellest, kui need börsid saaksid edasi areneda ja tegutseda piiriüleselt, tagades likviidsuse ja saavutades nõuandeteenuste jaoks kriitilise massi.

On kindel, et ilma riskikapitali likviidse väljumisturuta ja nõuandeteenuste kriitilise massita seisavad riskikapitalifondid alati silmitsi raskustega. Nende nõrkus takistab võtmetähtsusega VKEde kasvu. Komisjon, liikmesriigid ja börsid peaksid seetõttu tegema koostööd, et hõlbustada finantsbörside piiriülest koostööd, eemaldada takistused võistlevate kliiring- ja arveldussüsteemide kasutamiselt ja rakendada ühiseid kauplemiseeskirju. Vastasel korral väheneb eeldatav tasuvus ja kasvuvõimalused sattuvad ohtu. Perspektiivikad väikeettevõtted jäävad ilma võimalusest kasvada keskmise suurusega ja suurettevõteteks, mis vähendab Euroopa majanduse dünaamikat.

Lissaboni eesmärkide saavutamiseks peavad komisjon ja liikmesriigid tegema koostööd teiste sidusrühmadega, et muuta Euroopa riskikapitali investeeringute olemust. Riskikapitali tippkohtumisel 2005. aastal Londonis määratleti järgmised olulised tegevusvaldkonnad:

- innustada äriinglite investeeringuid;
- riskikapitalifondid peavad laienema ja muutuma professionaalsemaks ning tegema tihedat koostööd innovatsiooniallikatega;
- Euroopa peab saama üle riskikapitalituru killustatusest;
- Euroopa vajab likviidseid kasvule orienteeritud väärtpaberiturgusid;
- ettevõtjad peavad rohkem kasvule orienteeruma ja tõstma investeerimisvalmidust;
- valitsuste poliitika peab edu tunnustama.

EL peab looma keskkonna, mis hoolimata tööstuse tsüklilisest iseloomust saavutab riskikapitali investeeringute tasandil jätkusuutliku arengu. Selleks on vaja soodsat reguleerivat keskkonda kogu rahastamisahelale alates idee-eelsest etapist kuni investori tegevuse lõpetamiseni. Lisaks peab riiklik sekkumine olema suunatud kommertsturu loomisele. Avaliku sektori investeeringud turuhäire kompenseerimiseks peaksid olema nii palju kui võimalik kooskõlas tavapäraste kaubandustingimustega, et investeerimisotsused lähtuksid üksnes turudistsipliinist ja toimuksid koostöös erasektoriga. Komisjon ja liikmesriigid peavad selle eesmärgi saavutamiseks koostööd tegema.

3. ROHKEM LAENUKAPITALI VKEDELE

Euroopa pangad ja garantiiühingud on kogenud ettevõtete rahastamises nende arengu hilisemas etapis. Kasvu ja arengu tagamiseks tuleb seda kogemust kasutada. Uued kapitalinõuded pankadele („Basel II") on süvendanud trendi, et pangad rõhutavad oma klientide põhjaliku riskide hindamise vajalikkust. See on loonud muutuva keskkonna, milles Euroopa VKEd peavad säilitama tiheda dialoogi finantsasutustega. Komisjon toetab jätkuvalt seda dialoogi.

Tõhus konkurents finantsturul parandab juurdepääsu rahastamisvahenditele, alandades kapitali hinda. Komisjon on algatanud finantsteenuste sektoris uurimise, et kontrollida, kas konkurents nendel turgudel toimib. Need tegevused täiendavad komisjoni algatusi ühtselt turult reguleerivate tõkete eemaldamiseks.

Liikmesriike kutsutakse üles rakendama häid tavasid tagatiste kasutamisel pangalaenude tagamiseks täielikus vastavuses ELi riigiabi eeskirjadega. Eelkõige tuleks tagatisi kasutada innovatiivsete VKEde abistamiseks uurimistöö ja innovatsiooni (sealhulgas öko-innovatsiooni) rahastamisel ja ettevõtte üleminekul. Laenutagatised alandavad pangalaenude riske ja osalised hästi suunatud riiklikud tagatised võivad oluliselt mõjutada laenu andmist VKEdele. Tagatised võivad olla ka antitsüklilised, aidates säilitada panga laenumahtusid majandusliku surutise aegadel.

Liikmesriike kutsutakse üles ka selle eest hoolitsema, et nende õigusaktid lihtsustaksid väikelaenude andmist (laenud alla 25 000 euro). Sellised laenud innustavad füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise ja mikroettevõtete kaudu oluliselt ettevõtlust, eriti naiste ja vähemuste hulgas. Kõnealune vahend soosib mitte ainult konkurentsivõimet ja ettevõtlust, vaid ka sotsiaalset kaasamist.

Oma arengutsükli erinevates faasides võivad VKEdel olla erinevad rahastamisvajadused, näiteks bilansi tugevdamine või ettevõtte üleminek. Vahefinantseerimine (laenude ja omakapitali hübriidid) pakub sellistele probleemidele innovatiivseid lahendusi. Näiteks võib vahefinantseerimise vahendite abil vältida omandi hajutumist ja samal ajal tõhusalt rahastada kasvu; see võib aidata tugevdada bilanssi, et tulla vastu pankade ootustele uues finantskeskkonnas; see võib ka aidata rahastada ettevõtte üleminekut (mis on eriti oluline, kuna ettevõtjate ametist lahkumisega peab hinnanguliselt 600 000 VKEd igal aastal omanikku vahetama[8] ja paljud üleminekud vajavad rahastamist, mis oleks atraktiivne kõigile osapooltele).

Seetõttu peaksid liikmesriigid ergutama hübriidkapitali turu laienemist, pidades meeles, et need ei ole sooduslaenud, et on väga oluline vältida erasektori rahastamise väljatõrjumist ja tuleks tagada, et valitsuse programmid oleksid jätkusuutlikud ning ei moonutaks turgu. Komisjon teeb kindlaks hübriidkapitali kasutamise head tavad.

Dialoog ja hea kapitali jaotus

Kapitali jaotus, kus on liiga palju võlga ja liiga vähe omakapitali, on riskifaktor ja tõkestab investeerimist. Maksustamist, mis soosib pigem võlga kui jaotamata kasumit ja uut omakapitali, loetakse bilansi tugevdamist takistavaks asjaoluks. Komisjon kutsub liikmesriike

[8] Ekspertrühma lõpparuanne VKEde ülemiku kohta, juuli 2002.

üles arvestama erinevate rahastamisvormide neutraalsema maksustamise võimalusega.

Ergutamaks dialoogi pankade ja VKEde vahel pakub komisjoni ümarlaud võimalusi arutada ja vastu võtta ühiseid seisukohti. Komisjon kutsub liikmesriike sarnaseid foorumeid ka riigi tasandil korraldama.

4. ELI OSALUS VKEDE RAHASTAMISEL

ELi peamised vahendid ettevõtluse ja innovatsiooni edendamiseks ning VKEde juurdepääsu parandamiseks rahastamisvahenditele on struktuurifondide *Konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogramm (CIP)*, ja *Euroopa ühisressursid mikro-, väike- ja keskmistele ettevõtetele (JEREMIE). Seitsmes uurimistöö raamprogramm* sisaldab meetmeid, mis aitavad VKEdel täita teatud uurimistööga seotud rahastamisvajadusi.

CIP annab oma finantsvahendite kaudu ligikaudu miljard eurot, mis peaks tagama umbes 30 miljardi euro ulatuses uusi rahastamisvahendeid VKEdele. Uus programm pakub riskikapitali investeeringutes paindlikkust, võimaldades seda kasutada äriinglitega seotud kõrvalfondide toetamiseks. Samal ajal toetab see ka pankasid VKEde laenuportfellide müümisel, vabastades seeläbi laenuvõimsust. CIP toetab keskkonnatehnoloogia kasutuselevõttu, eriti riskikapitalifondide kaasfinantseerimise abil, mis pakuvad öko-innovatsiooni investeerivatele ettevõtetele omakapitali. Samuti annab see VKEdele tagatise võlgade finantseerimiseks, vahefinantseerimiseks ja väikelaenude saamiseks. Kokku loodetakse, et aastatel 2007 kuni 2013 saab nendest vahenditest abi 350 000–400 000 VKEd.

JEREMIE algatusega kombineeritakse Euroopa Regionaalarengu Fondi toetused laenukapitali ja teiste rahastamisallikatega, et toetada innovatiivsete mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete loomist ja laienemist osana ELi regionaalpoliitikast. Samuti toetatakse selle kaudu tehnosiiret ja sidemeid ettevõtete, ülikoolide ja uurimiskeskuste vahel ning parandatakse väikelaenude kättesaadavust, mis on suunatud neile, kes ei pruugi saada ärilaenu. JEREMIE vahendite kaudu finantseerimist võib kombineerida ka ettevõtlustoetuse ja institutsioonide väljaarendamise meetmetega, mida rahastatakse struktuurifondidest.

Seitsmes uurimistöö raamprogramm (2007–2013) toetab uurimistöö võtmevaldkondi, tõstes Euroopa innovatiivsuse ja konkurentsivõime potentsiaali. VKEdele loovad võimalused *Koostöö* ja *Võimsuse* programmid. *Riskijagamisrahastu* annab uurimistöösse investeerimiseks suunatud ühenduse laenudele lisamahtu ja suurendab riskide võtmise võimet.

Komisjon teeb rahastamisvahendite rakendamisel ja JEREMIE kasutamisel tihedat koostööd Euroopa Investeerimispangaga (EIB) ja Euroopa Investeerimisfondiga (EIF). Oma reservidest annab EIB EIFile ajavahemikus 2007–2013 riskikapitali mandaadi ühe miljardi euro ulatuses. Täieliku potentsiaali saavutamiseks kutsub komisjon liikmesriike üles suurendama riskikapitali vahendeid, kasutades regioonides tõhusalt JEREMIEd.

Idee-eelse ja algfinantseerimise tõhustamiseks edendab komisjon ka koostööd komisjoni finantseeritavate tegevuste vahel nagu *Europe INNOVA* ja *PRO-INNO Europe* ning võrgustikke nagu *Euroopa Äriinglite Võrgustik (EBAN).* Liikmesriigid, komisjon ja valitsusvälised organisatsioonid peaksid kõige laiemalt ära kasutama hea tava õppetunde.

Komisjon vaatab praegu läbi riigiabi eeskirju riskikapitali kohta, et anda liikmesriikidele rohkem paindlikkust, eelkõige kõrgemaid künniseid ja võimalusi jätkuinvesteeringuteks.

Lisaks vaadatakse läbi uurimistegevust, arengut ja innovatsiooni käsitlevad riigiabi eeskirjad, sealhulgas eeskirjad noorte innovatiivsete ettevõtete toetamiseks nii otse, kui ka tugiteenistuste kaudu.

Seoses maksutakistustega riskikapitalifondi investeeringutele maksustamisega kutsub komisjon kokku ekspertide rühma, kes tuvastaksid topeltmaksustamise juhtumid ja kaaluksid võimalusi nende lahendamiseks. Samuti tegeleb komisjon maksudega seotud tõkete eemaldamisega, millega firmad piiriüleste investeeringute puhul kokku puutuvad.

Pikaajalise poliitika väljatöötamiseks VKEde juurdepääsu kohta rahastamisallikatele on vaja mõõdetavatel tulemustel põhinevaid hinnanguid. Parandatud andmed muudavad lihtsamaks poliitika ja selle tulemuste hindamise ELi ja riiklikul tasandil. See on määrava tähtsusega parima lähenemise valimisel, bürokraatia vältimisel, tugevama omakapitalikultuuri loomisel ja varade liikuvuse suurendamisel. Komisjon näeb, kui tähtis on omada usaldusväärseid andmeid VKEde rahastamise kohta ja kasutada neid, et jälgida, kuidas mõjutab uus finantskeskkond VKEde juurdepääsu rahastamisvahenditele ja seega kindlustada käesoleva teatise järelkontroll.

Edukas näide toetuse kohta ELi rahastamisvahenditest.

Kiipkaartidele spetsialiseerunud ettevõtet, mis loodi 1991. aastal, toetasid äriinglid 1995. aastal. Kui ettevõte oli jalad alla saanud, hakati seda 1999. aastal tuntud riskikapitalifondi kaudu rahastama koos toetusega ühenduse vahenditest.

Riskikapitalifond müüs oma osaluse detsembris 2004, saades tagasi üle 18 korra rohkem kui esialgselt investeeris. Vabanenud vahendid sai suunata investeeringuteks olemasolevasse fondipuuli.

Nimetatud ettevõte on praegu juhtiv sõltumatu komponentide ja tehnoloogia tarnija pooljuhtide turul ja tegev ülemaailmses logistikateenuses.

5. PAREM JUHTIMINE RIIKLIKUL TASANDIL

Vaatamata mõnedele finantskeskkonna headele aspektidele paljudes liikmesriikides on VKEde juurdepääs võlgade rahastamisele ja riskikapitalile mõnedes liikmesriikides endiselt raske. Eespool kirjeldatud konkreetsete ettepanekute põhjal on vastastikune üksteise poliitikast õppimine määrava tähtsusega, et aidata liikmesriikidel rahandussüsteemide tööd parandada. Mikromajanduse tingimused, näiteks tööturu jäikus, võivad mõjutada investeeringute tasuvust. Seetõttu tervitab komisjon liikmesriikide pühendumist Lissaboni riiklike reformikavade elluviimisele.

VKEd kannatavad ebaselgete pankrotiseaduste, aeglase kohtusüsteemi ja nõrkade kreeditoriõiguste tõttu. Seetõttu kutsutakse liikmesriike üles parandama õigussüsteemi ja kohtute tegevust, mis mõjutavad kapitaliturge, ja jätkama jõupingutusi bürokraatia vähendamiseks ja reguleeriva keskkonna parandamiseks VKEde jaoks. Eelkõige on just uutel liikmesriikidel võimalus ülemaailmseid häid tavasid rakendades kiiresti oma rahandussüsteeme parendada.

Liikmesriike kutsutakse üles tutvuma skeemidega, mis annavad innovatiivsete VKEde ettevõtjatele, töötajatele ja investoritele fiskaal- ja sotsiaalmaksude eelised täielikus vastavuses ELi riigiabi eeskirjadega. Siiski on tähtis sellised stiimulid hoolikalt tasakaalustada, et need ei looks takistusi (näiteks ootamatu vajadus tasuda palju kõrgemat sotsiaalmaksu), mis muudaks väikeste ettevõtete kasvamise keskmisteks või suurettevõteteks palju keerulisemaks.

Kuna investeeringud, eriti riskikapitali puhul, tehakse pikaajaliselt, peaksid liikmesriigid võtma eesmärgiks stabiilse poliitika, mis annaks investoritele kindlustunnet. See alandab lühiajaliste meetmete tõhusust ja räägib pikaajaliste lahenduste kasuks.

Nii liikmesriigid kui ka riskikapitalitööstus peavad püüdma tõsta riskikapitali atraktiivsust institutsiooniliste investorite vara liigina. Riskikapitali investeeringud, mis tõotavad toota korralikku kasumit, võivad hästi sobida pensionifondide ja kindlustusettevõtete pikaajaliste strateegiatega. Liikmesriigid ei tohiks takistada institutsioonilistel investoritel oma portfellide riske riskikapitali investeeringutega hajutada. *Tööandjapensioni direktiivi* ja selle „heaperemehelikkuse reegli" rakendamine peaks võimaldama tööandjapensioni fondidel langetada professionaalseid otsuseid oma avatuse kohta riskikapitali investeeringutele. See ja järelejäänud takistuste kindlakstegemine aitaks kaasa sellele, et ühtse turu eeliseid tõepoolest kasutatakse.

Hõlpsam piiriülene investeerimine riskikapitali

Ühtsel turul peaksid professionaalsed riskikapitali juhid saama kaasata kapitali ja investeerida piiriüleselt nii, et sellega ei kaasneks ebasoodsat maksustamist või ülemääraseid bürokraatlikke kohustusi. Hetkel see ELis nii ei ole. 25 erineva opereerimissüsteemi puhul on riskikapitalifondide kaasamine ja piiriülene investeerimine keeruline ja kulukas. Selle tulemusena on Euroopa riskikapitaliturud killustatud ja ebatõhusad.

Õiguslike, reguleerivate ja maksutõkete kõrvaldamiseks riskikapitali fondide piiriüleselt tegevuselt on vaja astuda konkreetseid ja pragmaatilisi samme.

Jõupingutused riigisiseselt reguleeritavate riskikapitalifondide tunnustamiseks kogu ELis on senini vähe edu saavutanud. Tööstusekspertide grupp esitab peagi aruande õiguslike ja reguleerivate tõkete kohta, mis takistavad riskikapitalifondi juhtide juurdepääsu kuluefektiivsetele turgudele.

Liikmesriigid peavad selle küsimusega tegelema. Selleks kutsub komisjon liikmesriikide esindajaid üles edasisi samme arutama.

Nõudmise poolel ei ole Euroopa ettevõtjad väga sageli investorite probleemidest teadlikud või on nende suhtes ükskõiksed. Sellepärast ei suuda nad oma projekte võimalikele investoritele kõige veenvamal viisil tutvustada. Professionaalselt juhitud investeerimisvalmiduse programmide kaudu on võimalik ettevõtjaid aidata, et nad mõistaksid erinevate rahastamisvormide eeliseid ja puudusi ning oskaksid oma projekte parimal viisil tutvustada. Liikmesriike kutsutakse üles rakendama selliseid investeerimisvalmiduse programme koostöös kohalike organisatsioonidega, näiteks investorite võrgustike ja kogenud nõustajatega, kellel on olemas teadmised ja kogemused, mida oleks võimalik laiemalt kasutada.

Liikmesriikide toetamiseks loob komisjon võimalused kogemuste vahetamiseks: seab sisse ümarlauad finantsasutuste ja VKEde vahel, moodustab eksperdirühmad, mis tegelevad parimate tavade ning aruannete ja uuringutega. Seda tehes pööratakse erilist tähelepanu riskikapitali ühtsele turule.

6. JÄRELDUSED

Parem juurdepääs laenude ja omakapitali rahastamisele aitab kõigil VKEdel oma potentsiaali saavutada. Käeolevas teatises kirjeldatud poliitika pakub kindla aluse selliseks arenguks, mis omakorda viib töökohtade loomise ja majanduskasvuni. Sest kui puuduvad vahendid innovatiivsete kasvavate ettevõtete rahastamiseks, ei suuda EL saavutada seatud ambitsioonikaid eesmärke majanduskasvu ja tööhõive vallas.

Lissaboni partnerlus loob liikmesriikidele raamistiku, et nad saaksid parandada VKEde juurdepääsu rahastamisvahenditele, ja seda mitte üksnes häid tavasid kindlaks tehes ja rakendades.

Nüüd on eesmärgiks see kõik ellu viia ja komisjon hakkab jälgima VKEde rahastamisel saavutatavaid edusamme ning koostab 2009. aastal esimese aruande, mis kasvab üle aruandluseks uuendatud Lissaboni strateegia edusammude kohta. ***Majanduskasvuks ja töökohtade loomiseks vajab Euroopa:***

1. Suuremat majanduskasvu riskikapitali investeeringute kaudu. Sel eesmärgil hakkab komisjon:

(1) tööle *ühtse riskikapitalifondide turu loomiseks*, mis võimaldaks piiriüleselt investeerida ja bürokraatiat vältida;

(2) tuvastades ja levitades häid tavasid *arendama investorite koostööd alginvesteeringute tegemisel, pöörates erilist tähelepanu äriinglitele*;

(3) *soosima professionaalsemate riskikapitalifondide tekkimist*, mis teeksid suuremaid investeeringuid, rakendades samas ühenduse vahendeid (CIP vahendid, JEREMIE).

Ühenduse institutsioonid ja liikmesriigid peaksid looma 2013. aastaks tingimused, mis võimaldaksid jätkusuutlikult kolmekordistada riskikapitalifondide investeeringuid tegevust alustavatesse ja käivitavatesse ettevõtetesse..

2. Suurem innovatsiooni rahastamine pankade poolt. Sel eesmärgil hakkab komisjon:

(4) organiseerima *pankade ja VKEde ümarlauda*, et vaadata üle hetkeolukord ja teha ettepanekuid pikaajaliste suhete laiendamiseks pankadega;

(5) kasutama ühenduse meetmeid innovatiivsetele VKEdele suunatud *laenuprogrammide edendamiseks*;

(6) kutsuma asjatundjaid hindama *maksusoodustuse süsteemide eeliseid* uutele innovatiivsetele ettevõtetele.

3. Paremat juhtimistava. Sel eesmärgil hakkab komisjon:

(7) kutsuma asjaosalisi rakendama riskikapitali investeeringuteks *riiklike vahendite kasutamisel häid tavasid*;

(8) arendama vahendeid ja näitajaid, et *hinnata meetmete mõjusid* VKEde rahastamisele kogu Euroopas;

(9) tuvastama ja levitama häid tavasid *investeerimisvalmiduse programmides*.